

HET MILLENNIUM SNELT NADERBIJ, WAT NU?

Handleiding voor **Angsthazen**

Het Millennium is bijna daar en om twaalf uur 's nachts 31-12-1999, of daaromtrent, springen wereldwijd chips op tilt. Ooit geprogrammeerd tot het cijfer en jaartal 99, springen ze terug op nul als dit jaar ten einde spoedt. Mogelijke gevolgen: geen elektriciteit meer, geen water, geen gas, zelfs overstromingen worden niet uitgesloten. Vermoedelijk is de angst hiervoor alleen maar een spiegel van onze eigen vrees. Maar hoe het ook zit: met deze Millennium-handleiding kom je de donkerste uurtjes door.

Voedsel, vuur, beschutting en water vormen de vier basisbehoefden. Beschutting schrappen we omdat je een dak boven je hoofd hebt. Van de drie die overblijven, is water de belangrijkste.

Water hebben we in overvloed, maar schoon water kan een probleem worden als de watertoevoer enkele dagen zou zijn afgesloten. Zorg ervoor een aantal volle jerrycans in voorraad te hebben. Gebruik dit in eerste instantie om te drinken en te koken. Water gebruikt voor groentewassen kan nog dienst doen om mee (af) te wassen, en daarna kan het toilet ermee door gespoeld. Zet ook een regenvanger in huis. Regenwater kun je gelijk drinken en in dit regenrijke landje hoeft je niet te verdrinken. Een regenvanger maak je zelf met een brede kraagvormige rand die je als een supertrechter om een emmer bevestigt.

Versgevalen sneeuw hoeft niet gezuiverd te worden en smelt binnenshuis vanzelf. Blijft het buiten droog en raken je jerrycans leeg, schep het dan (of hak het) uit een sloot, ven of meer waar geen riool of chemie op afwatert en kook het. Meestal geldt: hoe dieper je het water put, hoe helderder.

DOOR FRANK FLIPPO
ILLUSTRATIES CILIA
KORTMAN

Handleiding voor Angsthazen

**Met zuiverings-
tabletten kan
je wel een week
op slootwater
leven. Maar
smakelijk is
anders.**

brandstof? Zorg dan waterzuiveringstabletten bij de hand te hebben, daarmee kun je als het moet een week op slootwater leven. Of zo'n waterfilter dat trekkers gebruiken. Daarmee zing je het uit tot in lengte van dagen, maar smakelijk is anders.

MAAK BUITEN EEN VUURPLAATS, MAAR NIET BIJ EEN BOOM!

Het kan ook juist natter worden dan verwacht, want er bestaat een minime kans dat gemalen en pompstations in de polders het laten afweten als de chips in hun binnenste op nul gaan staan. Hou daarom voor de zekerheid je versgeteerde houten roeiboort, of als je niet aan het water woont een opblaasboot paraat. En sleep stereo, antieke meubeltjes en andere spullen die geen water verdragen naar boven.

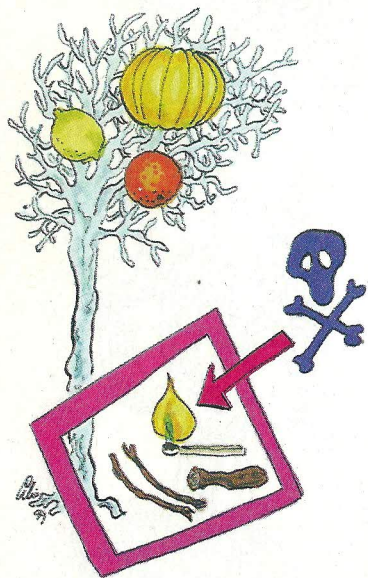
Gebrek aan vuur kan ontstaan op het moment dat de millenniumkever de gastoevoer blokkeert en de elektriciteit lamlegt. Vuur is in vrijwel elke overlevingssituatie essentieel. Dus laten we eerst een fikkie stoken. Het is niet genoeg te weten op welke manieren je vuur kunt maken, want als de nood aan de man komt kun je je geen mislukking veroorloven. Oefen dus van tevoren op deze en andere overlevingstechnieken, later is meestal te laat!

Aarde, frisse lucht en brandstof zijn de drie ingrediënten. Als een van de drie tekort komt, dooft het vuur of ontstaan gevaarlijke situaties. Zorg allereerst voor voldoende ventilatie. Hoe meer zuurstof, hoe helderder het vuur. Anderzijds heb je bij een bedompter vuurtje minder brandstof nodig.

Vertrouw je de sloot niet, graaf dan een put tot aan het grondwater.

De natuur levert instant drinkbaar vocht in de vorm van allerlei mogelijke vruchten en groenten. Met name meloenen, sinaasappels en grapefruits zijn zeer dorstlessend.

Douchen bij brandstof- en waterschaarste doe je zoals in tropisch Azië: eerst een teil afgedankt kookwater klaar zetten, dan ongeveer 1 emmer water heet maken. Met een grote lepel schep je het in een tweede emmer en lengt dat aan met het koude water in de teil voor je het over je hoofd giet. Je bent door je drinkwater heen en ook door je

Neem lucifers, houtjes of aanmaakblokjes, dat is het gemakkelijkst. Heb je dat niet in huis, dan zul je zon nodig hebben en een vergrootglas, of kruut uit een rotje dat je tussen de takjes strooit. Of je slaat met een stalen mes op een vuursteentje, dan vliegen er vonken vanaf.

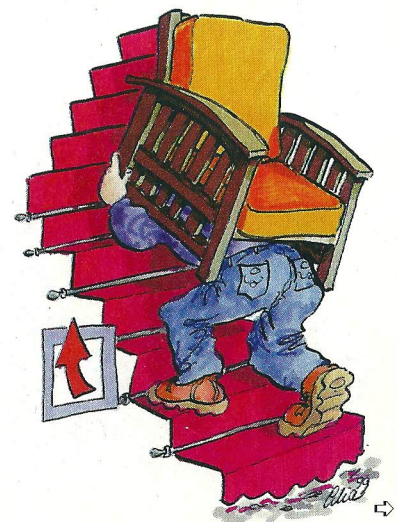
Maak buiten op een beschutte plek een vuurplaats, maar niet aan de voet van een boom. Ruim mos, bladeren, gras en dergelijke uit de weg tot je een cirkel van twee meter breed hebt waar alleen aarde ligt of zand. Is alles buiten doornat, zorg dan voor een platformpje van verse stammetjes die nog nat zijn en niet branden. Leg daarop een laag aarde of stenen. Begin met droog hout. Brandt het vuur eenmaal goed, dan kun je ook vochtig hout erop gooien.

SPROKKELLEN OF HET VETTE ALTERNATIEF

Trek erop uit om met een zak op je rug in het berijpte bos te gaan sprokkelen. Het ouderwetse werk. Je pakt alleen dode dorre twijgen en takjes, afgevallen van de boom. Geen levend hout. Dat brandt niet en is bovendien ecologisch zwaar onverantwoord. Droge maïskolven-stoppels, na de eerste vorst geworden riet, dorre bladeren en andere dode, verdroogde plantenresten voldoen prima. Bewaar vanaf nu ook al je oud papier. Ook gedroogde mest is een taai brandstof, als je het tenminste mengt met droog gras en bladeren. Oprapen wat er ligt. Komt al dat zwerfvuil ook een keer opgeruimd, het meeste daarvan brandt. Schimmels, insecten en mossen beroof je wel van hun voedsel en je dupeert ook muizen en ratten die erop levende insecten eten. Gaat sprokkelen je toch te ver, dan grijp je naar het Vette Alternatief.

Muggenolie, olijfolie, massageolie, elke olie die je in huis hebt brandt. Je kunt dit op een veilige manier toevoegen aan vuur door naast een conservenblikje met olie een blikje met water te hangen. Onder in elk blik prik je een gaatje, zo kunnen olie en water samen in een gootje omlaag druppelen naar een metalen plaat op stenen. De verhouding moet ongeveer 2 druppels water op 1 druppel olie zijn. Maak eerst een basisvuurtje om de olie mee te branden. Bijna alles wat je in dit vuurtje gooit, zal branden en het wordt erg heet!

**Oprapen wat er
ligt; veel is
brandbaar.
Komen we ook
een keer van al
dat zwerfvuil af.**

Handleiding voor Angsthazen

*Ouderwetse peper,
ui en knoflook doen
je porieën zweten.
Kijk hoe ze dat
in het koude
Rusland doen!*

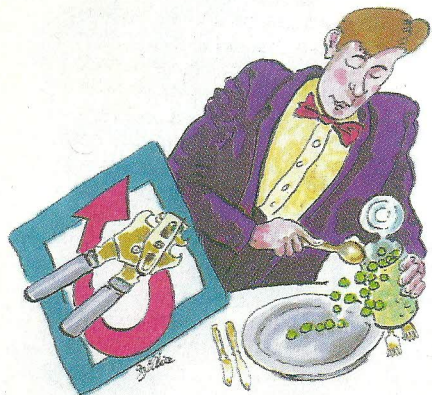
Spek en ander dierlijk vet leg je op een blikje en dan steek je er een dikke katoenen draad in, een stuk stof of een ander lont, zo kun je je zelfs warmen aan boter of margarine.

Waarvoor ga je je vuurtje gebruiken? Doe je het om je te warmen, plaats dan een schutting achter het vuur om hitte te weerkaatsen, of stook je vuur tegen een muurtje. Gebruik je het vuur om op te koken, dan kost dat iets meer werk. Heb je een tuin, dan graaf je een gat voor het vuur en leg je daarop een metalen rooster. Je kunt ook van een tak een houten spit maken om aan roosteren. Of je houdt het simpel en legt de brandstof in je barbecue, op het balkon of platje is dat wel zo veilig.

WEINIG KOOKVUUR? EET CHINEES!

Eten! Waarom hadden onze overgrootmoeders en -vaders veel vette spijzen en mierzoete toetjes, overigens net als in de tegenwoordige Derde Wereld? Omdat vet een energie- en warmteleveraar van jewelste is. Bak die pannenkoeken met ruim boter en stroop, eet die stampotten en vette soepen! Spek, worst en klapstuk voor pannenkoek, boerenkool en hutspot kun je vervangen door tofu, noten en sojaburgers. Een Indiase massala maakt van je maag een oventje, maar ook ouderwetse peper, knoflook en uien doen de poriën zweten. Kijk hoe ze het in dat koude Rusland doen en maak een borsjt met room en veel koolsoorten, of grootmoeders erwtensoep. Kortom, eet goed gekruide winterkost.

Je bereidt het op het rooster in de tuin of op dat oude petroleumstel dat je

natuurlijk nooit had weggegooid. Of op een driepoot boven je olievuurtje dat je aan de gang houdt met in vet gedrenkte oude lappen.

De meest economische voedselbereiding ter wereld zag ik in de Chinese volkskeuken. Miljoenen Chinezen overleven jaar in, jaar uit in de strenge winters van de barre noordelijke provincies. Ze hebben geleerd te koken met weinig brandstof. Chinees bereiden komt neer op dingen kort en onder hoge temperatuur verhitten, precies dus wat gebeurt als een dunne takkenbos hoog opvlamt. Mie is in een ommezien gaar, fijngesneden groentes zijn in een paar minuten te roerbakken en hetzelfde geldt voor tofu, taugé en andere voedingsmiddelen. Veel koolsoorten en taugé, bij uitstek Chinese ingrediënten groeien ook bij lage temperaturen, desnoods in de vensterbank. Haal wat van hun zaden in huis en probeer het uit.

Ook oer-Hollandse spruitjes gedijen prima bij vorst, misschien een idee voor een nieuwe winterhobby?

Vind je dit allemaal maar getob, laat dan de boel de boel en vier het millennium met een bezoek aan een voortreffelijk restaurant, terwijl de rest van Nederland met zure gezichten het blikvoer uitlepelt dat veiligheidshalve metershoog in hun kelders staat.

HET LEVENVERHAAL VAN DE MILLENNIUMKEVER

Het eerste insect dat geheel en al door de mens is geschapen, dat altijd onzichtbaar is en zal verdwijnen zonder een spoor achter te laten is de millenniumkever. Dertig jaar geleden wilden programmeurs geheugenruimte besparen en voerden in alle chips een getal in van 2 cijfers: 66 voor 1966, en een jaar later sprong hij vanzelf op 67. Aan een eeuwwisseling dacht nog niemand, zolang zouden chips niet meegaan. Zonder het te weten installeerden zij hiermee de larven van de Millenniumkever. Hij leeft uitsluitend op Tijd, en slaat toe als zijn tijd gekomen is. En 2000 nadert. Er zijn zo vreselijk veel chips geïnstalleerd wereldwijd, die krijg je nooit allemaal meer op tijd rechtgebreë. Stokoude programmeurs worden uit hun postdigitale pensioen

gehaald door de Dienst Keverbestrijding, om al die eenmalig gemaakte chips te herprogrammeren en al die kevertjes op het punt van uitkomen in hun cocon te verbrijzelen. Ze moeten ervoor afdalen in schachten, in kelders van centrales, in transformatorhuizen, want net als de kever huist de chip waar het donker is en op plekken waar weinig naar wordt omgekeken. Duizenden millenniumspecialisten, het vluchtigste beroep ooit, worden uit de kast getrokken om de vluchtigste kever aller tijden te vangen. Twee spoken ontmoeten elkaar om direct bij samenkomst te verdampen. Geen kever meer, geen millenniumdokers meer, geen millennium meer, want het millennium bestond alleen op middernacht.

Handleiding voor *Angsthazen*

SPAN EEN TOUWTJE OVER DE STEEG

Goed, we hebben nu beschutting, vuur, voedsel en vocht. Maar de telefoon doet het niet en je wilt nieuwjaar gaan wensen. Wat nu? Maak voor alle zekerheid van tevoren een afsprakenketting met burens in je straat of woonblok: nummer 1 belt aan bij nummer 2, nummer drie bij 2 en 4, nummer vier bij 5, nummer zes bij vijf en zeven, en zo door. Zo blijft ieder op de hoogte van de stand van zaken. Of spreek met elkaar een paar signalen af wanneer het mis gaat. Bijvoorbeeld: een klein wolkje witte rook bij paniek of een steentje tegen de ruit van de burens. Of ga doodgewoon bij iedereen in de buurt nieuwjaar wensen, dan weet iedereen gelijk wat er aan de hand is. Je kunt ook een lokale millenniumkoeriersdienst opzetten en huis aan huis zelfgemaakte berichtjes verspreiden, bijvoorbeeld met overlevingsstips erin. Woon je in een smalle steeg met huizen dicht tegenover elkaar, dan kunt je touwtjes strak spannen van huis naar huis met een leeg blikje aan elke kant van het touw, dat je vastklemt tussen het raam. Door het blikje pratend wordt je stem echt overgebracht!

Mocht je of iemand in je omgeving over een auto beschikken, zorg dan dat de tank voor de jaarwisseling goed vol zit. Fietsend gaat communicatie ook altijd nog sneller dan te voet, en met een bakfiets kun je iemand die is gevallen en een been heeft gebroken desnoods vervoeren naar het ziekenhuis.

ZO HOUD JE JE WINTERWARM

Het minst last heb je van de winter als je je zoveel mogelijk instelt op haar ritme. Dus: 's avonds vroeg onder de dekens, liefst zo kort mogelijk na zonsondergang, om weer op te staan zo gauw de zon boven de horizon komt. Je lichaam zal dan overdag veel minder moeite hebben om warm te worden.

Voor de echte koukleumen, drie meditatieoefeningen om het warm te krijgen:

*Zit met gekruiste benen en een rechte rug. Verstregel beide handen op je navel. Draai je oogballen enigszins naar beneden en sluit dan je oogleden. Laat je adem langzaam ontsnappen. Trek je adem omlaag naar je onderbuik, laat dan het vuur van je adem pulseren door je

*Een klein
wolkje witte
rook bij paniek
of een steentje
tegen de ruit bij
de burens*

Handleiding voor *Angsthazen*

Blijf in beweging! Geef het huis een goede beurt. Zes uitademingen galm je 'Hoeng!'

hoop energie, natuurlijk wel op de basis van de juiste voeding (zie boven).

BOTERLAMPJES

Zorg voor kaarsen in dat griezelig donkere, elektriciteitsloze huis. Naast kaarsen kun je olielampjes, boterlampjes of spi-

GEZELLIGHEIDSTIPS VOOR 31 DECEMBER

1 De klok slaat twaalf, je moet bevallen van een millenniumbaby maar alle ambulances zijn bezet en al zou dat niet zo zijn, telefoneren gaat toch niet. Haal Tante Riek van drie hoog achter, een vrouw met rode wangen en harde handen die al zeven kinderen ter wereld heeft helpen brengen. Er is altijd wel ergens een stapeltje oude, ruwe maar schone handdoeken, en emmers water zijn in Nederland nooit ver weg. Sterkte!

2 Mochten die oude Sovjetraketten met hun ontregelde ontstekingsmechanismen toch hier in de buurt neerdalen, dan komt die zelfgegraven bunker nu van pas. Was die Koude Oorlog toch nog ergens goed voor.

3 Houd op oudejaarsavond een verhalen-estafette: iemand begint een verhaal en houdt na maximaal 1 minuut op, dan mag de ander het stokje oppakken. Er was eens een millenniumwisseling...

4 Misschien wil je een beweeglijker, lichamelijker Oud en Nieuw, niet alleen maar rotjes afknallen en oliebol na oliebol kanen, onderuitliggend in de bank. Het is maar eens in de 2000 jaar zover, tenslotte. Haal dus Twister uit de mottenballen, dat beproefde spel waarop je

hele lichaam. Zes uitademingen galm je 'Hoeng', de zevende laat je ontploffen in de uitroep Hri!, het Tibetaanse woord voor vuur.

*Voer een reeks snelle ademhalingen uit door de neus.

*Als je een koud bed instapt, lach dan eerst een beetje en span vervolgens elke spier in je lijf gedurende vier tellen, ontspan dan vier tellen. Herhaal dit drie keer en je bloedsomloop zal het bed verwarmen.

Andere tip: blijf in beweging! Geef het huis een goede beurt, krijg je het vanzelf warm van. Je lichaam produceert zelf een

steeds uitglijdt bij het in elkander haken.

5 In stijl, omgord met wierookslingers, in diepe meditatie het uur U ingaan, of chant voor wereldvrede. Een uitgelezen moment om de geesten van hemel en aarde gunstig te stemmen.

6 Raadpleeg de *I Ching*. Wat brengt ons het toekomend jaar 2000? Een rustgevend advies ligt dus voor de hand. Of hult dit Chinese toverboek zich juist nu meer dan ooit in raadsele?

7 Zet ook zonder dat de elektronica het begeeft, al alle elektriciteit uit. Vier 2000 bij kaarslicht en alleen de eeuwige maan er sterren. Pak een oud boek, sla bij kaarslicht langzaam en aandachtig de bladzijden om en geniet van de plaatjes en sierlijke letters.

8 Ga thuis kamperen. Sla niet meer in dan je voor een weekend met je tentje zou doen. Als er al iets voorvalt, duurt het hooguit twee, drie dagen. Dus campinggas, campingtoilet, blikjes, droogvoer. En een paar volle waterflessen. Hoe maken kampeersders het gezellig? Radio of TV ontvangen op batterijen. Slapen in je donzen slaapzak. Je zult er met heimwee op terug kijken, die winter toen alles uitviel.

rituslampjes gebruiken. Elke olie is bruikbaar en het werkt ongeveer hetzelfde als een olievuur, alleen komt er nu geen water bij en gebruik je een klein schaalje of kruikje waar je een lontje uit laat hangen. Een ouderwetse petroleumantaarn is natuurlijk ook prima, of een elektrische zolang de batterijen het doen. Zet een spiegeltje of plak aluminiumolie achter elke lichtbron. En koop van tevoren nieuwe batterijen voor je zaklantaarn of campinglamp.

HET MILLENIUM ZIT TUSSEN JE OREN

In 2000 wordt een grote toename van de zonneactiviteit voorspeld: klimaatverschuivingen, meer straling, meer luchtelektriciteit, misschien meer ozonvorming. Straks moeten we misschien net als de Maya's heiligdommen gaan oprichten om de zon gunstig te stemmen.

Laten we het daar eens over hebben op de Millennium Gathering, de grootste new age-happening tot nu toe. In het Nieuw-Zeelandse Gisborne, vlakbij de datumgrens, zal de zon het eerst opkomen op 1 januari 2000. Eerst een minuut stilte, dan het ontvouwen van een Wereldvlag, het zingen van een Wereldvolkslied, een Proclamatie voor Wereldvrede die hardop wordt voorgelezen en een multi-etnisch kinderkoor dat het Lied zingt voor Wereldvrede. Dit wordt in vele plaatsen over de aardbol vanaf het moment van zonsopkomst herhaald.

Een soort Vijf Mei, maar dan wereldwijd. Groot en meeslepend?

De meeste mensen hebben misschien een veel rustiger millenniumwisseling. Stil zitten we in huis, alleen het gieren van de wind en een verdwaalde gillende keukenmeid; en kijken elkaar aan. Nog een oliebol? Buiten verdicht zich de mist, de bomen in de straat zijn niet meer te zien, laat staan de huizen van de burens. Zelfs de rotjes klinken gedempt. Tegen middernacht pak je de telefoon en merkt dat-ie dood is. De millenniumkever heeft zich nu ook genesteld in de kristallen bol, die is al net zo mistig als buiten. Straatverlichting werkt niet meer, je ziet alleen nog de lichtflitsen van het vuurwerk. Ontwaken in een grijze, verwaarde ochtend met doorweekte vuurpijlen en in het magische jaar tweeduizend.

Haal diep adem, een nieuw millennium staat voor de deur. Wat gaan we in die duizend jaar allemaal doen? ■

De grootste new age-happening tot nu toe, in Nieuw-Zeeland, vlak bij de datumgrens